

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Звереві Катерини Сергіївни
на тему «*Правові зобов'язання України у сфері договорів міжнародної торгівлі*», що затверджена рішенням вченої ради КНТЕУ
(протокол № 3 від 29 жовтня 2020 р.)

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Г.В. Задорожня

Актуальність теми дисертації.

Актуальність теми пропонованого дисертаційного дослідження зумовлена низкою чинників. Наразі існує необхідність ґрунтовної «ревізії» міжнародно-правових договорів, зокрема й торговельних, стороною в яких є Україна. Наша держава протягом власного державотворчого періоду уклала велику кількість торговельно-економічних угод з десятками держав світу, з огляду на що взяла на себе значний обсяг міжнародно-правових зобов'язань (у тому числі і гуманітарних) у сфері торгівлі, які мають бути взаємоузгодженими і не створювати правову колізію чи суперечність. Вони повинні беззаперечно слугувати захисту інтересів національної економіки, державної безпеки та оборони. Проте протягом крайнього десятиріччя суттєво змінилася політико-правова ситуація в світі і в Україні. На території нашої держави вже понад десять років поспіль тривають військові дії, порушені її територіальна цілісність і державний суверенітет, існує реальна загроза економічному суверенітету нашої країни, від обстрілів російської держави гинуть громадяни України, руйнуються звичні логістичні торговельні шляхи, завдається шкода промисловому та аграрному секторам, підприємці не можуть продовжувати виробництво, що ускладнює, а інколи й унеможлиблює, звичне забезпечення виконання міжнародних торговельних договорів, стороною в яких є Україна. Крім того, у 2016 році вперше на конституційному рівні унормований і підтверджений формат європейської ідентичності Українського народу і визначена незворотність європейського та євроатлантичного курсу України, що, поряд з іншим, зумовило торговельно-економічну векторність зовнішньої політики нашої держави та укладення низки нових міжнародних договорів у сфері торгівлі.

Разом з тим, спектр міжнародних договорів, зокрема й у сфері торгівлі, стороною в яких є Україна, залишається розбалансованим: окремі з них є чинними, проте недіючими; чинність окремих торговельних договорів – невизначена; натомість інші договори – донедавна продовжували або й продовжують фактично діяти, незважаючи на безпекові, військові та інші виклики сьогодення. З огляду на це, актуальним є питання: чи має право на «життя» міжнародний договір, зокрема торговельний, якщо він переслідує певний економічний інтерес України, проте може слугувати загрозою для втрати нею політичного, економічного, державного суверенітету тощо.

Вивчення такого спектру питання потребує системного державницького і наукового підходу.

Необхідність наукової розвідки теми пропонованої дисертації зумовлена й тим, що в правовій науці наразі фактично відсутні комплексні дослідження безпосередньо текстів міжнародних торговельних правочинів, укладених Україною як стороною договору, що ускладнює вирішення проблем у цій сфері праввідносин. Без системного підходу до вирішення окреслених питань складно прогнозувати успішне економічне майбутнє нашої держави.

Крім того, наявні дослідження у сфері міжнародної торгівлі переважно зосереджені на приватно-правовому аспекті, залишаючи поза увагою роль держави в визначенні умов торговельно-економічної співпраці, а більшість наукових праць з цієї тематики належить науковцям-економістам. Інститут укладення міжнародних договорів постійно розвивається і вдосконалюється. Україна не стоїть осторонь цих процесів. Відповідно при належному аналізі існуючих домовленостей очевидними є ряд прогалин, зокрема: відсутність єдиної термінології, підміна понять, помилки у текстах торговельних угод та супутніх документах, неправильне визначення повноважень інститутів забезпечення виконання цих угод, некоректне тлумачення підписаних угод та виконання зобов'язань, помилки в офіційних перекладах міжнародних договорів тощо. Отже, тематика правових зобов'язань України у сфері договорів міжнародної торгівлі залишається малодослідженою. Однак ці відносини інтенсивно розвиваються і держави вимушені швидко адаптуватися до нових політичних, економічних та інших викликів сучасності, які впливають на характер економічної взаємодії між державами.

Новизна дослідження та отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній науці міжнародного права монографічним дослідженням правових зобов'язань України у сфері договорів міжнародної торгівлі. У роботі досліджено і сформульовано специфіку договірних процесів у торговельній діяльності України з урахуванням поточного стану війни, норм національного та міжнародного законодавства та зважаючи на євроінтеграційний вектор розвитку нашої держави, окреслено особливості гарантій забезпечення виконання зобов'язань за договорами міжнародної торгівлі.

У межах дослідження одержані такі науково значимі результати:

уперше:

- досліджено витoki становлення та генезу України як суб'єкта правових зобов'язань у сфері договорів міжнародної торгівлі, виокремлено три періоди такої генези та з'ясовано їх специфіку:

перший – з часів Київської Русі до здобуття незалежності сучасною Україною: це період формування низки нових інститутів у сфері договорів міжнародної торгівлі (порядок укладення, структура договору, спосіб надання згоди на обов'язковість договору, способи розрахунків та ін.) і напрацювання дипломатичних зв'язків з іншими державами світу, що надалі сприяло плідній двосторонній торговельній співпраці другого періоду, проте такі торговельні

зв'язки історично напряму залежали від рівня політичної незалежності нашої держави та утвердження її державницького суверенітету;

другий – з 1991 року до завершення переговорного процесу щодо вступу до ЄС: характерний взяттям Україною ряду зобов'язань у сфері торгівлі шляхом правонаступництва після розпаду СРСР, а також цей період ознаменувався вступом України в СОТ (2008 р.), набуттям чинності Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (2014 р.), припиненням міжнародних зобов'язань України за договорами із державою-агресором. Обґрунтовано, що переговорний процес щодо вступу України до ЄС передбачатиме денонсацію угод України про вільну торгівлю та перегляд низки інших міжнародно-правових зобов'язань в сфері торгівлі відповідно до рамок переговорного процесу, погоджених із Європейською Комісією, що, поряд з іншим, впливатиме з міркувань забезпечення національної безпеки;

третій – об'єктивується з часу набуття Україною членства в ЄС, а його особливості визначатимуться умовами її участі у спільній торгівельній політиці ЄС;

- з'ясовано особливості укладення та виконання міжнародних договорів України у сфері торгівлі: необхідність проведення ґрунтовного аналізу економічних наслідків укладення міжнародного договору у сфері торгівлі та врахування інтересів вітчизняних стейкхолдерів, залучення консульських установ, врахування чинних зобов'язань України (передусім тих, що впливають із членства в СОТ та із Угоди про асоціацію), чинних економічних санкцій ООН та ЄС, виконання міжнародних зобов'язань з підтримання цілей подолання голоду і забезпечення сталого розвитку;

- визначено, що виконання міжнародних договорів України у сфері торгівлі характеризується таким інституційним підходом як утворення спільних міжурядових комісій з питань торговельно-економічного співробітництва. З'ясовано недоліки правового регулювання функціонування таких комісій та запропоновано шляхи їх подолання;

- проаналізовано особливості сучасних гарантій забезпечення виконання зобов'язань України у сфері договорів міжнародної торгівлі, зокрема «Ініціативи щодо безпечного транспортування зерна та продуктів харчування з українських портів» як вираження політико-економічних гарантій забезпечення правових зобов'язань у досліджуваній сфері. Визначено, що цей багатосторонній договір є особливою формою забезпечення виконання зобов'язань за угодами у сфері торгівлі, який ілюструє політичну волю України в підтриманні гуманітарних цілей ООН, укріпленні її статусу як гаранта світової продовольчої безпеки, що допомогло Україні закріпитися та залишитися вагомим учасником міжнародних торговельних процесів;

дістали подальшого розвитку:

- положення про інститути, які є складовими міжнародних торговельних угод, одним з яких є інститут ратифікації торговельних договорів Україною, який наразі є обов'язковим для легітимізації торговельно-економічних домовленостей;

- розмежування понять «засади» та «принципи» на прикладі сфери договорів міжнародної торгівлі, демонстрації їх співвідношення у торговельних відносинах;

- дослідження про позитивні та негативні зобов'язання держави в торговельних взаємовідносинах України, які впливають з текстів міжнародних договорів у сфері торгівлі;

- аналіз особливостей укладення Україною та виконання нею міжнародних договорів у сфері торгівлі, що властиві нашій державі як-от: специфіка відображення зобов'язань у договорах, обов'язкова ратифікація міжнародних угод даного виду, сумлінне виконання існуючих домовленостей тощо;

- аналіз розмежування повноважень між органами виконавчої влади в контексті виконання Україною договорів у сфері торгівлі та забезпечення їх належного виконання, обґрунтовано предметні законодавчі пропозиції задля належного врегулювання діяльності досліджених інститутів та виявлених прогалин їх правового врегулювання;

- дослідження інститутів вирішення спорів у сфері договорів міжнародної торгівлі шляхом поділу їх на загальні та спеціальні, за неможливості мирного врегулювання спорів;

- аналіз підстав притягнення держави до міжнародної відповідальності в контексті торговельних відносин;

- положення про склад міжнародного правопорушення, шляхом дослідження його змісту в контексті порушення державами зобов'язань за договорами міжнародної торгівлі, та правова природа контрзаходів і санкцій у міжнародних відносинах за порушення торговельних домовленостей;

удосконалено:

- розуміння засад правового регулювання зобов'язань шляхом їх виокремлення для України саме у сфері договорів міжнародної торгівлі: свобода міжнародного договору; суверенна рівність; добровільність; добросовісне виконання міжнародно-правових зобов'язань; мирне розв'язання міжнародних спорів; взаємна вигода; лібералізація торговельного режиму; належність підписантів тощо;

- виокремлено види правових зобов'язань держави у договорах міжнародної торгівлі: (1) універсальні зобов'язання, (2) загально-торговельні, (3) особливі договірні зобов'язання. Виділено специфіку зобов'язань України у досліджуваній сфері, проаналізовано зобов'язання залежно від кількості сторін угоди тощо;

- розуміння стадій укладення міжнародних договорів у контексті торговельних відносин, розмежування п'яти стадій укладення Україною договорів у сфері міжнародної торгівлі, що підтверджувалося нормативними документами та офіційними прес-службами державних органів;

- розуміння понять «повноваження» та «уповноваження» щодо процесів укладення та виконання договорів у сфері торгівлі, надано законодавчі пропозиції щодо розмежування зазначених дефініцій;

- виокремлено «універсальну» модель укладення і виконання

міжнародних договорів та «національну» модель укладення і виконання міжнародних договорів, де перша характеризується наявністю елементів диспозитивності, що об'єктивує висхідну можливість для формування другої («національної») моделі;

- класифікацію міжнародної публічної відповідальності держави у сфері міжнародної торгівлі, запропоновано авторське бачення різновидів відповідальності у цій сфері правовідносин;

- визначення низки понять («міжнародні зобов'язання держави у сфері торгівлі», «правове регулювання зобов'язань України у сфері договорів міжнародної торгівлі», «засади правового регулювання зобов'язань України у сфері договорів міжнародної торгівлі», «загальноприйнята універсальна модель укладення і виконання міжнародних договорів», «національна модель укладення і виконання міжнародних договорів», «модифікація моделі укладення та виконання договорів державами», «гарантії забезпечення виконання правових зобов'язань у сфері договорів міжнародної торгівлі»), завдяки чому сформовано предметний понятійно-категоріальний апарат, використання якого є доцільним у законодавчому процесі.

Теоретичне значення отриманих результатів:

У дисертаційній роботі вперше проводиться комплексне монографічне дослідження міжнародних договорів у сфері торгівлі, розкрито публічно правовий аспект міжнародної торгівлі, досліджено становлення та генезу України як суб'єкта договорів у сфері міжнародної торгівлі та з'ясовано, що саме наша держава привнесла у власні договірні (торговельні) процеси за понад тисячолітню свою історію.

Сформовано понятійно-категоріальний апарат за темою роботи. Предметно досліджено порядок укладення Україною міжнародних договорів у сфері міжнародної торгівлі, проаналізовано організаційно-інституційні моделі укладення і виконання міжнародних торговельних домовленостей іншими державами та зазначено практичне значення у розумінні таких критеріїв для укладення і виконання торговельних угод для України. Розмежовано поняття «засади» і «принципи», «повноваження» і «уповноваження» в контексті правовідносин міжнародних договорів у сфері міжнародної торгівлі тощо.

Системно досліджено гарантії правових зобов'язань України у сфері договорів міжнародної торгівлі, запропоновано їх класифікацію та проаналізовано кожен її (класифікації) елемент, орієнтуючись на чинні міжнародні угоди, національне та міжнародне законодавство, рішення судових інститутів та інше.

Практичне значення одержаних результатів: Сформульовані в дисертації висновки, узагальнення і рекомендації можуть бути використані в:

– *науково-дослідній роботі* – при формуванні наукового підходу щодо формування концепту міжнародно-правових зобов'язань України у сфері відносин міжнародної торгівлі;

– *правотворчій діяльності* – при проведенні та укладенні міжнародних

договорів України з іншими державами у сфері торгівлі;

– *правозастосовній сфері* – в процесі практичної діяльності органів державної влади, функціонал яких пов'язаний з правовим регулюванням відносин або/чи застосуванням норм міжнародних договорів у сфері торгівлі України з іншими суб'єктами міжнародного права;

– *навчальному процесі* – при підготовці навчальних посібників, підручників з дисциплін «Міжнародне торгове право», «Міжнародне економічне право», «Міжнародне договірне право», «Міжнародний договірний процес», «Теорія і практика застосування міжнародних договорів», а також у процесі викладання лекційних курсів, проведенні інших практичних занять з означених дисциплін.

Крім того, здобувачкою апробовано результати дослідження шляхом представлення їх народним депутатам України Вацаку Г.А. (довідка №231/29/12-05 від 29.12.2023) та Довгому О.С. (довідка №308-03/31 від 01.03.2024) та їх помічникам, а також депутатській групі «ДОВІРА» (комісія у складі народного депутата України Кулініча О.І., члена комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики; доктора юридичних наук, професора Київець О.В.; головного консультанта депутатської групи «ДОВІРА» Шевчук С.С.; помічника-консультанта народного депутата України Кулинич О.І. – Ігнатенка Ю.М.) (довідка б/н від 28.03.2024) – висновки та рекомендації здобувачки можуть бути використані у практичній діяльності при підготовці проектів законів, в тому числі й ратифікаційних та з питань торговельно-економічних відносин.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено у сферу автомобільних перевезень та будуть використані в роботі Асоціації міжнародних автомобільних перевізників України (довідка №2/14-2/113п від 22.03.2024) через поглиблення розуміння учасників Асоціації специфіки торговельно-економічних відносин України та впливу особливостей таких відносин на національних суб'єктів господарювання, зокрема у сфері перевезень. Вінницька обласна організація роботодавців у галузі транспорту (довідка № 8 від 30.01.2024) також виявила інтерес до результатів дисертаційного дослідження, зазначивши, що вони носять практичний характер і впливають на результати їх роботи, зокрема корисним був розгляд особливостей співпраці України з Республікою Молдова та перспектив автомобільних перевезень у рамках торговельного співробітництва.

Результати дисертації будуть використані для вдосконалення навчальних дисциплін ОП «Міжнародне право» ОКР «Магістр», а саме: «Міжнародне економічне право», «Теорія і практика застосування міжнародних договорів» у навчально-науковому інституті міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (довідка №048-089 від 22.03.2024).

Апробація результатів дисертації. Результати досліджень дисертаційної роботи було оприлюднено на дев'яти міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях і семінарах: всеукраїнський

науково-практичний семінар «Правова політика України: історія та сучасність» (м. Житомир, 8 жовтня 2020 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі» (м. Полтава, 18 листопада 2020 р.); тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції «Глобалізаційні виклики розвитку національних економік» (м. Київ, 19 жовтня 2021 р.); Шістдесяті економіко-правові дискусії: онлайн-конференція, 27 жовтня 2021 р.); Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція (м. Івано-Франківськ, 10 грудня 2021 р.); матеріали Міжнародного експертного круглого столу «Деокупація. Юридичний фронт» (м. Київ, 18 березня 2022 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання розвитку юридичної науки та практики» (м. Київ, 12 травня 2022 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми міжнародного права» (м. Харків, 10 березня 2023 р.); III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах» (м. Дніпро, 20 квітня 2023 р.).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обраний напрям дисертаційного дослідження узгоджується з вимогами Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, що затверджена Законом України № 161639-IV від 18 березня 2004 р. «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України №722/2019 від 30 вересня 2019 р., та виконана в межах теми науково-дослідної роботи кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права «Публічне право в умовах євроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0120U103029), включеної до планів науково-дослідної роботи Державного торговельно-економічного університету на 2020/2024 роки.

Особистий внесок здобувачки полягає у проведенні наукової розвідки становлення та генези України як суб'єкта правових зобов'язань, аналізі текстів міжнародних договорів, міжнародного та національного законодавства, що прямо та опосередковано визначають правові зобов'язання України у сфері договорів міжнародної торгівлі. Здобувачка самостійно встановила особливості правових зобов'язань нашої держави у сфері торгівлі та сформувала засади таких правовідносин. Аспіранткою теоретично обґрунтовано організаційно-інституційні моделі укладення і виконання Україною та зарубіжними державами міжнародних договорів у сфері торгівлі, систематизовано гарантії забезпечення виконання зобов'язань держави у сфері договорів міжнародної торгівлі, досліджено відповідальність держави за порушення торговельних домовленостей.

Дисертація є результатом самостійних досліджень здобувачки. Наукові положення, висновки і пропозиції, які виносяться на захист, отримано особисто та викладено у наукових публікаціях. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використано лише ті положення та ідеї, які належать

здобувачці. Особистий внесок у наукових працях у співавторстві зазначено у списку опублікованих праць.

Відповідність дисертації вимогам, що представляються до дисертацій на здобуття ступеня доктор філософії: Здобувачка набула теоретичні знання, уміння, навички та компетентності, визначені стандартом вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за відповідною спеціальністю. У процесі виконання індивідуального навчального плану Зверева К.С. виявила високу працездатність, загальну ерудицію та наполегливість в опануванні нових навчальних дисциплін. Склала іспити та заліки з навчальних дисциплін: «Методологія наукових досліджень», «Науковий текст», «Філософський світогляд ХХІ століття» та «Іноземна мова», «Ораторське мистецтво», «Педагогіка вищої освіти», «Правове регулювання ЗЕД», «Національні і міжнародні правові системи», «Інтелектуальна власність у науково-дослідній сфері», «Науковий семінар за темою дисертаційного дослідження», «Право міжнародної відповідальності», «Міжнародне фінансове право», наукових семінарів «Міжнародне співробітництво держав» та «Міжнародно-правове забезпечення зовнішньоекономічної функції держави». Успішно пройдено педагогічну практику.

Дисертація Зверєвої К.С. містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачкою досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для міжнародного права.

Представлена дисертаційна робота виконана українською мовою. Стиль викладу матеріалу логічний, послідовний, характерний для наукових праць з юридичних наук і відповідає вимогам до друкованих праць. Зміст роботи повністю висвітлює результати наукових досліджень та їх використання на практиці. Текст роботи має смислову цілісність, послідовність і завершеність, що забезпечує легкість і доступність сприйняття наукового матеріалу.

Дисертація подана до публічної презентації у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Вимоги щодо оформлення роботи дотримані.

За результатами дисертаційної роботи опубліковано 14 наукових праць, у тому числі: 4 статті у фахових національних виданнях, 1 стаття, в іноземному науковому журналі, 9 тез доповідей на міжнародних, всеукраїнських наукових конференціях та круглих столах.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ публікацій здобувачки за темою дисертації,

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації, та ті, що додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Зверева К. С. Актуальні питання участі держави у зовнішньоекономічних відносинах в сучасних умовах. *Альманах науки*. 2021. № 1. С. 36–39.
2. Зверева К. С. Інститут форс-мажорних обставин у міжнародному публічному та приватному праві: практичні аспекти. *Slovak international scientific journal*. 2021. Т. 3, № 49. С. 35–44.

3. Зверева К. Відповідальність України як спосіб забезпечення виконання її правових зобов'язань у сфері торгівлі. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 8(14). С. 440-449.

4. Зверева К. С. Принципи правових зобов'язань України при укладенні міжнародних торговельних договорів. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2023. № 13(147). URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2023-13-9053>

5. Задорожня Г. В., Зверева К. С. Становлення України як суб'єкта правових зобов'язань у сфері міжнародної торгівлі. *Альманах міжнародного права*. 2023. № 30. С. 14–21 (0,499 а.а; дисертанту належить 0,25 а.а., особистий внесок автора – аналіз результатів запровадження зони вільної торгівлі «Україна-ЄС»).

6. Зверева К. С. Зобов'язання держави у сфері торгівлі. *Правова політика України: історія та сучасність* : Матеріали I Всеукр. науково-практ. семінару, м. Житомир, 8 жовт. 2020 р. Житомир, 2020. С. 38–41.

URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/pravova-polityka.pdf>

7. Зверева К. С. Відображення обставин непереборної сили у торговельних угодах України. *Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі* : Зб. тез доп. Міжнар. науково-практ. конф., м. Полтава, 18 листоп. 2020 р. Полтава, 2020. С. 84–85.

8. Зверева К. С. Міжнародна торгівля – «невидима рука» міжнародного права. *Глобалізаційні виклики розвитку національних економік* : Тези доп. II Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 19 жовт. 2021 р. / ред. А. А. Мазаракі. Київ, 2021. С. 100–105. URL: <https://doi.org/10.31617/k.knute.2021-10-19>.

9. Kateryna Z. What Domestic Policies Facilitate Fruitful Participation of Countries in GVCS? *Шістдесяті економіко-правові дискусії* : онлайн-конференція, 27 жовт. 2021 р. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-3822/>.

10. Зверева К. С. Міжнародні договори в сфері торгівлі: проблеми перекладу. *Юридична техніка у правотворчості та правозастосуванні* : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 10 груд. 2021 р. Івано-Франківськ, 2021. С. 51–57. URL: <https://drive.google.com/file/d/1qk4f3NUqSUyXaSh6LDpys-0zaY1GfgeP/view>.

11. Зверева К. С. Економічні санкції стосовно держави-агресора у XXI ст. *Деокупація. Юридичний фронт* : матеріали Міжнар. експерт. круглого столу, м. Київ, 18 берез. 2022 р. Київ, 2022. С. 69–70. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjIxNw==/27cc38a6612c0cbea72be02ece330fa5.pdf>.

12. Сударенко О., Зверева К. С. Актуальні питання захисту прав держави як суб'єкта міжнародного права (на прикладі України). *Актуальні питання розвитку юридичної науки та практики* : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 12 трав. 2022 р. / ред.: О. П. Орлюк, Г. З. Остапенко, А. В. Айдинян. Київ, 2022. С. 59–60 (0,135 а.а; дисертанту належить 0,068 а.а., особистий внесок автора – дослідження реакції міжнародної спільноти, зокрема міжнародних економічних інститутів на порушення міжнародних прав України).

13. Зверева К. С. Сучасні технології, як можливості міжнародного публічного права. *Актуальні проблеми міжнародного права* : Всеукр. науково-

практ. конф., м. Харків, 10 берез. 2023 р. / ред.: Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленко, В. М. Шамраєва. Харків, 2023. С. 143–144.

14. Зверева К. С. Поняття вільноконвертованих та конвертованих валют у міжнародних торговельних угодах. *Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах*: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 20 квіт. 2023 р. Дніпро, 2023. С. 122–124. URL: <http://umsf.dp.ua/component/content/article/2-uncategorised/1839-shanovni-naukovtsi-dear-scientists?Itemid=101>.

ВИСНОВОК: Розглянувши дисертацію Зверевої Катерини Сергіївни на тему «Правові зобов'язання України у сфері договорів міжнародної торгівлі» та наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях із співавторами, а також за результатами публічної презентації результатів наукових досліджень на кафедрі адміністративного, фінансового та інформаційного права Державного торговельно-економічного університету, встановлено, що робота актуальна, являє собою самостійно виконану наукову працю, має наукову новизну та практичну цінність.

Всі ідеї, наукові концепції та матеріали наукових досліджень розроблені та виконані здобувачкою особисто, не містять текстових запозичень інших авторів без посилання на джерело. Всі публікації та дисертаційна робота виконані Зверевою Катериною Сергіївною із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Дисертаційна робота на здобуття ступеня доктора філософії відповідає вимогам, визначеним наказом МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами).

Головуючий на засіданні кафедри
адміністративного, фінансового та
інформаційного права ДТЕУ
доктор юридичних наук, професор

Тарас ГУРЖІЙ

15 квітня 2024 року

